

СТАНОВИЩЕ

на Министерския съвет

по к.д. № 27 от 1996 г. по описа на Конституционния съд

Група народни представители са сезирали Конституционния съд с искането да обяви за противоконституционни § 1 и 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за държавна защита на влоговете и сметки в търговските банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност /ДВ, бр. 90 от 1996 г./ Според народните представители тези текстове противоречат на чл. 6 от Конституцията.

Това твърдение не може да бъде споделено.

Правят се доводи, че с измененията и допълненията в чл. 5 и 6 от Закона за държавна защита на влоговете и сметки в търговски банки, за които Българската народна банка е поискала откриване на производство по несъстоятелност /ЗДЗ/, се променят неблагоприятно за вложителите сроковете, в които те могат да разполагат със своите средства в съответните банки. Този мотив от искането показва непознаването на целта и механизма на действие на закона.

ЗДЗ е приет от Народното събрание в условията на криза в банковата система, като неговата цел е държавата със собствени средства да гарантира вложенията на гражданите и юридическите лица в търговските банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност. Най-общо механизмът на държавна защита се изразява в откриване на нови сметки на базата на получената информация от банката, за която е поискано откриване на производство по несъстоятелност, и разпореждането със средствата по тези сметки, съгласно установени от закона срокове. Тъй като обявяването в несъстоятелност, като юридически факт, е едно бъдещо и несигурно събитие както за държавата, така и за вложителите, законът дава възможност за отказ от предвидената държавна защита, която с оглед финансовите възможности на държавата не може да бъде моментална, нито може да бъде пълна за всички лица.

Във връзка с направените доводи в мотивите на искането следва да се има предвид, че при действието на ЗДЗ държавата не става правоприемник на съответната търговска банка и не отговаря за нейните задължения към трети лица.

Със ЗДЗ се реализира преди всичко социалната функция на държавата чрез създаване на права за гражданите и юридическите лица в качеството им на титуляри на влогове и сметки в търговски банки, които права не са конституционно регламентирани.

С § 1 от ЗИДЗДЗ се изменя чл. 5 от закона, като е предвидено държавата да встъпи в правата на съответните лица към банките от момента на влизане в сила на решението на съда, с което банката се обявява в несъстоятелност.

С § 2 от ЗИДЗДЗ е изменен чл. 6 от закона относно началния момент, от който лицата могат да се разпореждат със средствата по новооткритите си сметки.

Твърди се, че с тези два параграфа от ЗИДЗДЗ се нарушава прокламираният в чл. 6, ал. 2 от Конституцията принцип на равенство на всички граждани пред закона.

Необосновано е да се твърди, че с поправките в закона се създават привилегии за определена категория граждани - вложители в търговски банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност преди влизане в сила на ЗИДЗДЗ. В чл. 6, ал. 2 от Конституцията изчерпателно са посочени социалните признаци за недопускане привилегии или ограничения на правата на гражданите, основани на раса, народност, произход, религия и т.н. Конституционният съд нееднократно е имал възможност да се произнесе, че прокламираният в чл. 6, ал. 2 конституционен принцип за равенство на всички граждани пред закона има предвид посочените в тази норма социални признаци, които не могат да бъдат основание за неравно третиране. Спазването на принципа означава да не се създава неравенство на базата на посочените в чл. 6, ал. 2 социални признаци. Евентуално нарушение на конституционния принцип за равенство би имало, ако ЗИДЗДЗ предвиждаше например, че с държавна

защита на влогове и сметки в търговските банки могат да се ползват само вложители с висше образование, вложители - християни, народни представители и т.н. Такива привилегии или ограничения § 1 и 2 от ЗИДЗДЗ не предвиждат.

Промяната на момента, от който държавата се суброгира в правата на лицата към банката, както и промяната на сроковете, след изтичането на които лицата могат да се разпореждат със средствата по новооткритите им сметки, с нищо не нарушава равенството на гражданите пред закона. Както преди влизане в сила на ЗИДЗДЗ, така и след този момент гражданите се ползват с еднаква степен на защитеност, представляваща гарантиране от държавата на сто процента от размера на средствата им по влогове и сметки в търговските банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност. Не е имало период от действието на ЗДЗ, в който гражданите - вложители да са били поставени под различен режим или да са третирани по различен начин.

ЗИДЗДЗ няма обратно действие и не преурежда възникнали правоотношения преди влизането му в сила, т.е. измененията ще регулират правоотношения, свързани с държавната защита на влогове и сметки в търговски банки, за които БНБ ще поиска откриване на производство по несъстоятелност след влизането му в сила.

По действащото ни законодателство искането една банка да бъде обявена в несъстоятелност не означава, че тя е фалирала. Съдът ще реши това. Естествено е, когато съдът обяви дадена банка в несъстоятелност, едва тогава държавата да поеме гаранционните си функции. Защото съдът може да отхвърли искането за несъстоятелност и банката да продължи да функционира. Тогава нейните вложители ще разполагат с влоговете си така, както повелява подписания от тях договор.

В конкретния случай няма никакво противоречие с чл. 6 от Конституцията и Решение № 14 от 1992 г. по к.д. № 14 от 1992 г. на Конституционния съд. Доколкото и кога държавата би могла да подпомогне вложителите е въпрос на нейните възможности. Това не е конституционен проблем, а въпрос на гражданското право.

Следователно можем да направим извода, че искането на групата народни представители за обявяване противоконституционността на § 1 и 2 от Закона за изменение и допълнение на Закона за държавна защита на влогове и сметки в търговски банки, за които БНБ е поискала откриване на производство по несъстоятелност е несъстоятелно.

МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ:

